

Bioingeniøren, som er godkjent som vitenskapelig tidsskrift, viser til Vancouverreglene i forfatterveiledningen sin.

Vancouverreglene: Sikrer kvaliteten på medisinsk publisering

Alle forskere er forpliktet til å følge anerkjente forsknings-etiske normer – også når de publiserer resultatene i vitenskapelige tidsskrifter. «Vancouverreglene» gir både praktiske og etiske retningslinjer for forfattere av vitenskapelige forskningsartikler.

Av *Kirsti Berg* og *Anne Katrine Kvissel*
Vitenskapelige redaktører i Bioingeniøren

Forskning er søken etter ny og bedre innsikt, og alle forskere er forpliktet til å følge anerkjente forskningsetiske normer. Dette handler også om hvilken måte forskningen publiseres. Å være forfatter av en vitenskapelig forskningsartikkel har både akademiske, sosiale og økonomiske konsekvenser. Det er derfor nødvendig med tydelige retningslinjer. I Bioingeniørens forfatterveiledning henviser vi til Vancouverreglene for publisering

av vitenskapelige artikler. Men hva er Vancouverreglene?

Bakgrunn

Det hele startet i Vancouver i Canada i 1978 der det var samlet en liten gruppe redaktører som representerte noen av de viktigste medisinske tidsskriftene i verden. Formålet var å forbedre kvaliteten på medisinsk vitenskap og rapportering. Gruppen fikk navnet «International Committee of Medical Journal Editors» (ICMJE) eller mer uformelt; «Vancouver-gruppen». De ønsket å utvikle en ens standard for hvordan en medisinsk forskningsartikkel skulle skrives, hvordan referansene skulle være og for selve publiseringsprosessen. De første anbefalingene ble publisert i dokumentet: *the Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals* (URMs).

Både etisk og praktisk veileder

ICMJE har vært revidert flere ganger og er etter hvert blitt mer omfattende. Den gir

nå både praktiske og etiske retningslinjer for forfattere med blant annet krav om at Helsinkideklarasjonen skal være fulgt, og der det er aktuelt skal forskningsprosjektet være tilrådd av en uavhengig etisk komité. Det er etter hvert også tatt inn etiske prinsipper for publisering i biomedisinske tidsskrifter. Studier hvor det er benyttet dyr, skal vise til at det er utført i henhold til nasjonale etiske standarder for dyrestudier. For å reflektere disse endringene ble navnet i 2013 endret til det nåværende *Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals*. («Anbefalinger for gjennomføring, rapportering, redigering og publisering av vitenskapelig arbeid i medisinske tidsskrifter»). På norsk blir de gjerne omtalt som Vancouverreglene eller Vancouveranbefalingene.

Den siste oppdateringen av Vancouverreglene er fra desember 2019, og består av et 19-siders dokument fordelt på fire hovedkapitler:

- I. Om anbefalingene
- II. Roller og ansvar for forfattere, bidragsytere, anmeldere, redaktører, utgivere og eiere
- III. Publisering- og redaksjonelle spørsmål knyttet til publikasjoner i medisinske tidsskrifter
- IV. Utarbeidelse og innlevering av manuskript

De fleste medisinske og biomedisinske tidsskrifter bruker disse retningslinjene for publisering av vitenskapelige artikler.

Forfatterkriterier

Et sentralt område i Vancouverreglene omhandler hvem som regnes som en forfatter av en vitenskapelig artikkel.

En forfatter skal ha:

- gitt vesentlige bidrag til idé eller utforming av prosjektet, datainnsamling, analyse eller tolking av data (ett av punktene holder)
- deltatt i utarbeidning av selve manuskriptet eller kritisk revisjon av dets intellektuelle innhold
- godkjent artikkelversjonen som skal publiseres
- samtykket til å kunne bli stilt ansvarlig for alle deler av arbeidet, for å sikre at spørsmål knyttet til nøyaktighet og inte-

gritet blir undersøkt og løst på en hensiktsmessig måte.

Alle fire betingelser må være oppfylt. Arbeid med for eksempel innsamling av data eller generell veiledning, er ikke nok i seg selv. Reglene tilrår at hver enkelt forfatter skal beskrive sin del av arbeidet.

Alle andre som har bidratt, men uten å tilfredsstillende kravene til medforfatterskap, skal nevnes under «takktak» («acknowledgements») eller på andre måter. Eksempler på aktiviteter som skal takkes er finansiering, generelle råd og skrivehjelp, teknisk assistanse, språkvask og korrekturlesing. Det skal alltid beskrives konkret hva det takkes for. Alle som takkes skal bli spurt på forhånd og bør gi skriftlig samtykke til dette.

Vancouverreglene omfatter ikke bare forfattere, men også andre som er med i publiseringprosessen, som fagfeller, redaktører og andre redaksjonsmedlemmer. Disse må også vurdere sin habilitet i forhold til manuskriptet.

Andre forhold

I tillegg til å beskrive roller og ansvarssområder for forfattere, bidragsytere, fagfeller,

redaktører, utgivere og eiere – inneholder Vancouver problemstillinger knyttet til utgivelse og redigering av medisinske og biomedisinske tidsskrifter. Det er også tydelig anført at dobbelpublisering ikke aksepteres. Med andre ord; man kan ikke sende inn samme artikkel til to tidsskrifter og følgelig heller ikke publisere samme artikkel flere ganger.

Vancouverreglene inneholder også retningslinjer hvordan et manus skal bygges opp og hvordan referanser kan angis. Når det gjelder utforming av manuskripter og referanser, er det ikke absolutte krav til å følge disse retningslinjer, de ulike tidsskriftene kan selv avgjøre det. Bioingeniøren har valgt å følge Vancouverreglene også når det gjelder referansebruk, men har tilpasset dem til våre forhold. Det er viktig at man alltid følger forfatterveiledningen som gjelder for det tidsskriftet man ønsker å sende manuskriptet inn til.

Vancouver-gruppens forfatterskapskriterier med utdyppninger finnes på: www.icmje.org. ■

Bioingeniøren

FOR 25 ÅR SIDEN

Først ble akkreditert

■ «Først Medisinsk Laboratorium har som første institusjon innen helsesektoren oppnådd akkreditering», stod det i Bioingeniøren nr. 10 i 1995.

Først-direktør Ivar Helgheim mottok akkrediteringsbeviset fra Leif Halbo i Justervesenet. Halbo fortalte at de så langt hadde akkreditert 50 laboratorier, men Først var det første innen helsesektoren.

Akkrediteringen var kommet lenger i Sverige, kunne Bioingeniøren fortelle, med 20 akkrediterte medisinske laboratorier. I Danmark, derimot, var det fortsatt ingen.

